

“El futur de la UIB és ser molt competitiva”

Avel·lí Blasco (València, 1952) va ser elegit el passat mes d'abril nou rector de la Universitat de les Illes Balears (UIB). Doctor en Dret, ha estat professor d'aquesta matèria a les universitats Autònoma de Barcelona, d'Alcalá de Henares i a la de València. Des de 1988 és catedràtic de Dret Administratiu de la UIB, de la qual ha estat vicerector entre 1999 i 2003.

En les eleccions a rector, a més de vostè, s'hi presentaren dos candidats més. En la primera volta cap no obtingué la majoria absoluta, per tant, se'n va haver de fer una altra, que va guanyar vostè. La disputa electoral entre tres candidats a doble volta afebleix o enforteix una universitat?

—Crec que l'enforteix. És bo que hi haja més de dos candidats perquè, si no, es polaritza molt. Així, amb tres, hi ha més debat. I no ho dic només per la UIB. A tot Espanya ja hi ha una vintena d'universitats que han fet eleccions amb el nou sistema. Allà on només hi ha hagut dos candidats, tot s'ha polaritzat massa, i inevitablement la campanya s'acaba crispant. No crec que a la UIB haguem estat massa candidats. De fet, hi ha casos d'eleccions de rector amb molts més candidats: a la Complutense n'hi ha hagut sis; a la de Salamanca, que és de magnitud mitjana, cinc...

—El nou sistema d'elecció de rector és molt més obert que l'anterior. En principi això és bo, però hi ha gent que pensa que facilita la intervenció en el procés d'interessos extraacadèmics de tipus polític o econòmic.

—Efectivament, és un risc inherent al sistema. Quan s'havia d'aprovar el nou sistema els rectors hi veien dos grans riscos, que foren els motius pels quals s'hi oposaren. L'un és el perill que s'acabe fent una elecció a l'estil polític, amb una campanya molt mediàtica. A la UIB, en aquesta primera vegada, no ha passat. Però sospite que el futur ens pot dur cap a això. El segon risc, directament relacionat amb el

primer, és la possible ingerència en el procés d'elecció de poders aliens a la universitat: siguen partits polítics o poders econòmics, socials, mediàtics... De fet, crec que en alguna universitat ja ha passat alguna cosa pareguda.

—En quina?

—Bé, diguem que una del centre d'Espanya. No és important on o qui, sinó el què: un candidat tenia el suport explícit, fins i tot econòmic, d'un grup d'empresaris. No sembla una cosa gaire convenient. Això és possible perquè el sistema de finançament no està regulat. Aquí, a la UIB, ho hem resolt amb l'aportació, per la institució, de 1.500 euros a cada candidat, però com que no n'hi hagué prou, cada un hagué de cobrir les despeses. Com que aquesta matèria no està regulada, pot passar que intervinguen interessos aliens per afavorir un determinat candidat.

—Es podria pervertir el sistema.

—Sí. Pot passar que hi haja un candidat diguem-ne “poc” universitari, però amb molts suports externs i recursos econòmics, enfront d'un altre que tinga un perfil “molt” universitari però que no dispose de tants suports i mitjans. En aquest cas, i parlem en abstracte, podria guanyar el primer, mentre que el segon seria segurament el guanyador amb l'antic sistema. Això, és cert, és un perill. Sobretot en universitats més grans, on aquests hipotètics suports extraacadèmics podrien crear un ambient, un estat d'opinió, que afectara l'elecció de rector per conveniències que no tingueren gaire a veure amb la mateixa gestió de la universitat.

“A la UIB tenim molt bona opinió del conseller d'Educació, Francesc Fiol, i del director general d'Universitat, Climent Ramis, que és professor de la casa”

—La UIB, a començament dels anys noranta, va viure una campanya mediàtica contra el rector, llavors Nadal Batle. Per tant, tampoc la UIB n'està exempta, d'aquest risc.

—És aquest el perill greu. És perfectament possible que pugui passar. No parlo d'aquí, sinó en abstracte, però sens dubte és fàcil, amb recursos, crear un estat d'ànim que pugui influir part de la comunitat universitària, segurament més sobre els estudiants. És un problema molt seriós, que implica riscos evidents, que es comença a donar —com ja he comentat abans— i que malauradament estic convençut que anirà en augment. Sobretot en universitats més grans, on els campus són dispersos. A les petites o mitjanes universitats, com la UIB, que té el campus centralitzat i on ens coneixem tots, és més difícil que aquest tipus d'estratègies puguin tenir èxit, però...

—Tant aquesta nova normativa d'elecció de rectors com, en general, tota la política educativa universitària del govern d'Aznar ha estat criticada per la Conferència de Rectors. Quina opinió li mereix, a vostè?

—És cert que hi ha hagut moviments de rectors contra la LOU (lleï d'ordenació universitària) i una sèrie de pronunciaments concrets de la Conferèn-

cia de Rectors en el sentit que no estaven d'acord amb certs punts. Ara bé, la LOU ja té un any i mig i la Conferència de Rectors ha dit clarament, i és també la meua posició, que ja s'ha passat pàgina, que la llei s'ha d'aplicar, que ara hi ha temes pendents molt importants i que cal fer feina conjuntament. En aquests moments, i ho puc dir perquè ja he assistit a reunions de la Conferència, hi ha més entesa entre el Ministeri i els rectors. Es nota en el Consejo de Coordinación Universitaria, hi ha millor ambient entre les parts i ganes de col·laborar per treballar junts.

—Parlem de qüestions de casa, de la UIB. Per a molta gent, una universitat sense Medicina, com és el cas, és una universitat coixa. Es planteja crear aquests estudis?

—No estic d'acord amb el plantejament. Hi ha moltes universitats sense Medicina. A banda d'altres qüestions, la Facultat de Medicina és caríssima. A nosaltres, ens podria costar una quarta part del pressupost. No pot ser. No passa res si no tenim Medicina.

—Es planteja posar en marxa altres nous estudis?

—En aquests moments impartim trenta-vuit titulacions de grau, més quatre títols propis, sobre les més de cent titulacions de grau existents a Espanya. És cert que no tenim una oferta prou equilibrada, perquè ens manquen titulacions tècniques —enginyeria superior, per exemple— i alguna altra. Hem d'intentar compensar-ho, i ho farem amb el temps. Però ara el que de veres és molt, molt important és la reforma europea del mapa de titulacions. L'adaptació és una gran tasca per a nosaltres, i això és el més important, ara per ara.

—Això és l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior.

—Sí.

—En què consistirà?

—En resum: tenim una UE en què hi ha llibertat de moviments de persones i capitals, però la llibertat professional efectiva es veu pertorbada pel fet que les titulacions superiors són excessivament heterogènies. Per tant, cal homo-

geneïtzar-les, perquè els títols responguen a estudis i terminis semblants.

—Per tant?

—S'imposarà la reforma dels estudis universitaris de cada país. En el nostre cas, l'espanyol, passarà per rebaixar els anys de les llicenciatures, que passarà de cinc a quatre. I desapareixeran les diplomatures. A més, hi haurà una reducció del nombre de titulacions de grau, quedaran entre setanta i vuitanta en lloc del centenar llarg que hi ha actualment. I després, caldrà fer la reforma dels plans d'estudi. Però no és això solament...

—Què més, per exemple?

—Tot això és la primera pota. La segona, més profunda, és que haurem de canviar la metodologia educativa. Es pretén que l'ensenyament superior no siga una pura transmissió unilateral de coneixements, sinó que hi haja molt més treball personal de l'alumne, que el professor l'ensenyi més a pensar, a relacionar, que li desperte habilitats a partir dels coneixements transmesos. És a dir, que siga un ensenyament més actiu i no tan passiu. És acostar-nos al model anglosaxó, en què hi ha menys classes presencials, més dedicació a les tutories... També canviarà, homogeneïtzant-lo, el sistema d'avaluació, i s'hi incorporarà el que se'n diu el crèdit europeu. Cada crèdit serà l'avaluació del treball personal de l'alumne, la feina presencial, etc. És una reforma que implicarà molts aspectes nous, començant per la necessitat de més professors. És un canvi molt profund.

—Fa la impressió que aquesta reforma pot xocar amb els interessos d'alguns col·legis professionals acostumats a no tenir gaire competència.

—Sobretot en les professions que tenen dos nivells, com per exemple els enginyers —tècnics i superiors—, perquè és possible que hi haja certes col·lisions d'interessos. Però inevitablement els col·legis professionals s'hauran d'adaptar a la nova realitat.

—Balears és una societat molt europeïtzada, on es fàcil detectar molts professionals d'altres indrets de la Unió. Cal suposar que aquesta reforma encara intensificarà més aquesta presència. És així?

—Sens dubte, així passarà. Això és la UE. Mobilitat, absència de barreres, llibertat de moviments... Aquest és el futur immediat: augmentarà la competència i l'endogàmia ho tindrà molt més difícil.

—Passem a una altra qüestió. Quin paper tindrà la UIB en l'Institut Joan Lluís Vives durant el seu mandat?

—L'Institut funciona bastant bé. Tenim una estructura estable, la secretaria, la creació de la qual ha estat un encert perquè ens dóna molta força. Tores les línies d'actuació —mobilitat d'estudiants, de professors, etc.— funcionen també molt bé. Crec que, a més, el que és molt bo és que tots actuem, pel que fa a la resta d'universitats espanyoles, amb consciència de pertànyer a l'Institut. Qualsevol qüestió plantejada dins el món universitari espanyol ha de comptar amb el nostre Institut. L'Institut, per a la UIB, és una aposta decidida i ferma i ho continuarà sent.

—Balears és un territori discontinu. La UIB té la seu a Mallorca. Els eivissencs, formenterencs i menorquins de classe socioeconòmica mitjana, i no parlem ja de la baixa, que no poden pagar-se la residència a Mallorca durant la carrera, tenen problemes per adquirir estudis universitaris. L'oferta d'ensenyament a distància podria ser la solució. Però la UIB està endarrerida, en aquesta oferta, respecte a la UNED o la UOC. No és això un fracàs social de la UIB?

—No estic d'acord amb el diagnòstic. Nosaltres som capdavanters en ensenyament a distància, del qual n'hi ha dos tipus: un, el tradicional, que representava la UNED; i l'altre, en línia. En aquest últim, nosaltres som capdavanters, a través del programa Campus Extens, que es posà en marxa el 1996. El percentatge d'assignatures impartides en línia, sobre el total d'estudis de grau que oferim, ens situa com la primera universitat espanyola en aquest sentit. Sense exagerar. La majoria d'estudis tenen assignatures en línia. Ara bé, és cert que és semipresencial i no completament a distància, perquè pedagogs i experts han arribat a la conclusió que l'ensenyament purament en línia és molt dur.

JOAN CELÀ

"Apostem per la descentralització. Ara funcionen seus en cada illa i s'hi imparteixen tres carreres amb un sistema semipresencial. El repte és duplicar el nombre d'aquestes carreres."

—Semipresencial. Per tant, als eivissencs, menorquins i formenterencs que no poden anar a Mallorca, o a fora de Balears, se'ls complica bastant l'ensenyament universitari.

—Per això apostem per la descentralització. Funcionen les seus —delegacions— a cada illa, en què impartim diverses carreres completes —tres ara, quatre el pròxim curs— amb el sistema mixt: Internet, classes presencials, videoconferències des de Palma... Són carreres rotatòries, per evitar saturar el mercat. Jo he llançat el repte als poders públics de duplicar el nombre d'aquestes carreres semipresencials durant aquest mandat. Això implica una forta despesa i per tant necessitem que els poders públics ens facen costat, tant el Govern com els consells insulars. És cert que no hem arribat on voldríem, segurament mai no arribarem a tenir la mateixa oferta en cada illa per la dificultat que implica, per exemple, multiplicar laboratoris que tenen un cost altíssim que fa inviable tenir-ne un a cada illa. Però l'aposta a favor de la descentralització és claríssima. Encara li diré més: el Consell d'Eivissa i Formentera ens ha plantejat la possibilitat de tenir físicament a

Eivissa els estudis de Ciències de la Mar, que la UIB ara no imparteix. Jo ho veig molt bé, sempre que hi haja les vies de finançament pertinents.

—Parlant dels nous governs insulars i del balear, com van les relacions?

—Els primers contactes, que han estat intercanvis d'impressions, han estat molt positius. Hem vist molt bona predisposició. La impressió que tenim del nou conseller d'Educació, Francesc Fiol, i del nou director general d'Universitat, Climent Ramis, és molt bona. Ramis, a més, és professor de Física de la UIB. Que el Govern haja triat una persona de dins de la comunitat universitària ha estat molt ben acollit.

—Els rumors assenyalen que es podria crear a Mallorca una universitat privada.

—No en tinc cap notícia, sobre això; no en sé res de res.

—Li molestaria, si es concretàs?

—No, en absolut. La competència és bona. A més, a través d'Internet ja tenim competència. No m'ha preocupat mai competir. Al contrari, jo aposte per la nostra excel·lència i per ser competitiu. El futur de la UIB és ser molt competitiu.

Miquel Payeras